

**Wij wensen iedereen
een voorspoedig 2024**

**Maak kennis met jouw afdeling op de
lokale algemene ledenvergadering**

Korte uitleg

Natuurpunt is een open en ongebonden vereniging die mensen op een aangename wijze kansen wil geven om zich in te zetten voor de duurzaamheid van natuur en landschap vanuit een brede maatschappelijke visie. Onze activiteiten situeren zich hoofdzakelijk op het vlak van studie, educatie, beleid en reservatenwerking.

Lid worden?

Schrijf 38 euro over op rekeningnummer

BE17 2300 0442 3321

van Natuurpunt, Coxiestraat 11, 2800 Mechelen, met vermelding van je naam. Word je lid van Natuurpunt vzw en woon je in Grobbendonk, Olen, Herentals, Herenthout of Vorselaar, dan ben je meteen ook lid van afdeling Nete & Aa.

Heb je vragen, neem contact op met onze leden ombudsman!

Natuur.fitis is het gratis contactblad voor de leden van Natuurpunt vzw afdeling Nete & Aa.

Leden van Natuurpunt woonachtig buiten het werkingsgebied van afdeling Nete & Aa kunnen de Natuur.fitis ontvangen door hun lidmaatschap te wijzigen naar afdeling Nete & Aa of door zich te abonneren op de Natuur.fitis. Dit doe je door middel van een overschrijving van 8 euro op rekeningnummer:

BE22 0011 6934 9447

van Natuurpunt afdeling Nete & Aa, met vermelding van je lidnummer en "abonnement Natuur.fitis".

Een afzonderlijk abonnement zonder lidmaatschap van Natuurpunt is niet mogelijk.

Contact *Nete & Aa*

Digitaal www.natuurpunt.be/natuurpunt-nete-aa natuurpuntna@gmail.com	Natuurstudie Herman Puls Vest 13 2200 Herentals 0496 96 78 27 puls.herman@gmail.com	Financiën-Natuurbeheer Guy Bellens Zeven Zillen 21 2200 Herentals 014 26 27 89 guy.bellens@skynet.be
Kern Herentals - Olen Eddy Vercaemmen Krakelaarsveld 93 2200 Herentals 0478 45 45 47 eddy_vercaemmen@hotmail.com	Kern Vorselaar Dirk Willems Doornlaan 25 2290 Vorselaar 014 50 12 63 dirk_willems@telenet.be	Kern Grobbendonk - Herenthout Julien Bouwen Kasteeldreef 6 2288 Bouwel 014 51 61 57 julienbo@scarlet.be

Gewond dier gevonden? Bel snel: **014 51 40 41**

Helpende handen bij het verzorgen van de slachtoffers of voor de verdere uitbouw van het opvangcentrum zijn steeds welkom. Financiële steun, op rekeningnummer:

BE66 9794 3630 0143

t.a.v. VOC Neteland, zal goed besteed worden. Voor €10 word je lid van het VOC en ontvang je de driemaandelijke Nieuwsbrief.

Je merkt het meteen, onze natuur.fitis is lichter geworden. Krijg je nu minder nieuws uit onze afdeling? Neen, we hebben enkel de reclame advertenties geschrapt. Na rijp beraad hebben we geoordeeld dat de grootte van de ecologische voetafdruk voor het drukken van reclame niet in verhouding staat tot de netto opbrengst van deze advertenties. Met andere woorden we gebruiken heel veel papier om uiteindelijk een klein bedrag over te houden.

Dit is spijtig voor de adverteerders die zich specifiek richten op het doelpubliek van de Natuurpunt leden. Verschillende adverteerders zullen ons echter ongetwijfeld vooral willen ondersteunen. Dit kan echter efficiënter gebeuren door het doneren van een gift. Hierover verder in de natuur.fitis meer informatie.

In ieder geval danken wij al onze adverteerders voor hun steun de voorbije jaren!

De redactieraad

Voorwoord

De wekenlange regen en de grijze lucht stemmen mij wat somberder. Maar ik troost me met het feit dat de grondwatertafel intussen is aangevuld. Ik verwonder me daarenboven bij het zien van reigers en zelfs een enkele zwaan op weilanden die nu eerder poelen lijken. Ik ben bovendien dankbaar voor de inrichting van de overstromingsgebieden waardoor velen onder ons droog blijven.

Klimaatverandering maakt nu eenmaal deel uit van ons bestaan. In meer of in mindere mate, en zal de chaos in de complexe wereld versterken. Word je hiervan moedeloos? Weet dat de angsten waarmee we als mensen geconfronteerd worden niet helpen. Dan lijkt me een warm dekentje en een goed boek een mogelijke troost. Ik bezorg jullie alvast een kort verhaaltje om het einde van het jaar in te dommelen: de oproep van een Prof. Maathai en hoe iedereen van betekenis kan zijn.

“Er was eens een prachtig bos, een paradijsje op aarde als een magische plek. Zo mooi! Daar vond je prachtige bomen, en er leefden vele dieren. Maar op een dag brak er een brand uit en enorme bomen werden door een zee van vuur bedorven. Alle dieren vluchtten weg, het bos uit. Ze stonden daar ver van hun nest en hun schuilplaats machteloos toe te kijken naar de grootsheid van de situatie.

En daar was de kolibrie, die driftig op en neer bleef vliegen. Heen en weer, van het water in het meer naar het bos in vuur en vlam, en terug. Opnieuw en opnieuw. De andere dieren vroegen aan de kleine kolibrie wat hij aan het doen was. Terwijl de kolibrie voortging met zijn taak zonder tijd te verliezen zei hij: ‘ik breng een druppel water naar he vuur’.

Hop en daar ging hij weer. Vol ongeloof keken de andere dieren toe. “Doe geen moeite, het vuur is te groot en jij ben te klein. Je zal in brand vliegen. Met één druppel kan je geen vuur doven.” Toen de kolibrie terugvloog vanuit het bos zag hij hoe hopeloos en verlaten de andere dieren er uit zagen. Toch werd er gespot: “wat denk je dat je aan het doen bent?”

De kleine kolibrie keek, en terwijl hij verder werkte zei hij: “ ik doe wat ik kan en ik neem mijn verantwoordelijkheid”

Dit is een verhaaltje van hoop, dat ik iedereen in deze dagen wil meegeven. Wordt niet moedeloos, maar hef het hoofd en doe wat je kan.

Ik wens iedereen een warm eindejaar en een hoopvol nieuwjaar.

Dominique Meremans

Ommetje Herentals

Elk seizoen stellen we een luswandeling voor die aantoont dat natuurbeleving nooit ver weg is in Herentals. In de winter bezoeken we het Olens broek. Op zondag 28 januari genieten we samen van deze wandeling. We vertrekken om 10u aan het infobord aan de Roerdompstraat 2 in Olen.

Tekst: Wannas Bellens

In het Olens broek valt er altijd wel iets te beleven. Het is een zeer fauna-en florairijk gebied, al is daar in de winter net iets minder van te merken. Het is daarom een aanrader om deze trip in de lente te herhalen. Toch werd dit gebied gekozen voor het winters ommetje net omdat bij winterweer de omgeving hier zo mooi is. Het lijkt een sprongetje terug in de tijd. Je waant je al snel in 'de witte van Zichem' of in een strip van 'Bakelandt'. Zo moet heel het gebied tussen Geel en Herentals er voor de ontginning van het Geels gebroekt uitgezien hebben, en dat is slechts een vijftigtal jaren geleden. Dat er zo recent zoveel mooie natuur verloren is gegaan in onze achtertuin, dat is toch eventjes slikken.

Maar het Olens broek is er nog, en hoe. Zompige elzenbosjes en bevroren hoilandjes wisselen elkaar

af. In de lente kan je hier zeldzame soorten spotten als wielewaal, nachtegaal, zonedauw en snavelzeger. In deze winterse maanden doorkruisen groepen sijsjes de mistige open ruimtes. Ook staartmezen, vinken en koperwieken trotseren onze koude en laten zich gemakkelijk spotten nu de bladeren hen niet langer verstoppen en op de grond liggen.

Het is een wandeling waar er momenteel voor soortenjagers minder te rapen valt maar het geheel is een beleving die je op weinig plaatsen kan evenaren. Tijdens deze worp terug in de tijd mag het lekker vriezen en kraken, een sneeuwje maakt het compleet. Als het zonnetje schijnt, trek je hier de mooiste foto's en brand je de mooiste beelden op je netvlies. Mooi, 't leven is mooi.

Geniet nog snel van een fiscale korting

Giften aan erkende goede doelen zijn fiscaal aftrekbaar in België. Het belastingvoordeel voor giften vanaf 40 euro (op jaarbasis) bedraagt 45% van het geschonken bedrag. Dit betekent dat wanneer je een donatie van 40 euro doet, het je uiteindelijk maar 22 euro kost. Natuurpunt is zo een erkend goed doel in België. Dit betekent dat giften aan Natuurpunt fiscaal aftrekbaar zijn. Natuurpunt bezorgt jou in het voorjaar van 2024 een kwijtschrift van de uitgevoerde gift.

Om het belastingvoordeel te krijgen, moet je de giften vermelden in je belastingaangifte. Het kwijtschrift geldt als bewijs van jouw gift. Je moet het niet bij uw aangifte voegen maar je moet het wel ter beschikking van de administratie houden.

Natuurgebied kopen is voor Natuurpunt geen doel, maar een middel. We herstellen de natuur en stellen die open voor het publiek. De Natuurpuntgebieden, samen goed voor 2% van Vlaanderen, hebben we met andere woorden vrijgekocht voor de samenleving. Het is de beste manier om de natuur te beschermen en te versterken op lange termijn. Want in die gebieden realiseren we meerwaarde voor de biodiversiteit, voor het klimaat, voor onze gezondheid en voor ons landschap.

Vlaanderen is nog altijd de meest natuurarme regio van Europa. En ondanks de betonstop - omgedoopt tot bouwshift - verdwijnt er nog elke dag 5 ha open ruimte onder het beton. Om de drie maanden komt er een stad als Leuven bij. Het is dus van het allergrootste belang om de weinige natuur die er nog is, te beschermen en dat kan je dus alleen 100% garanderen als je eigenaar bent van de grond. Elke bijdrage voor meer natuur is dus van levensbelang.

Je kunt onze aankoopprojecten steunen door een overschrijving op rekeningnummer:

BE56 2930 2120 7588 | Natuurpunt vzw | Coxiestraat 11 | 2800 Mechelen

Gelieve steeds het projectnummer te vermelden. Maakt het niet uit welk project je wil steunen? Gebruik het algemene nummer:

- **Project 3714: Nete & Aa Algemeen**

Wil je een specifiek project steunen? Gebruik het bijhorende nummer:

- Project 7715: Snepkensvijver (Herentals-Lichtaart)
- Project 7730: Schupleer (Vorselaar)
- Project 7198: De Bergen (Herenthout)
- Project 7218: Abroek (Grobbendonk)
- Project 7199: Kerkeheide (Grobbendonk)
- Project 7245: Vuilvoort (Herentals)
- Project 7762: Heiberg (Herentals)
- Project 7772: Vallei van de Maasloop (Herenthout)
- Project 7787: Lovenhoek (Vorselaar)
- Project 7813: Middeldonk (Grobbendonk)
- Project 7817: Molenbos (Grobbendonk)
- Project 4006: Schapenbegrazing (Vorselaar)

De flierefluiter

Vogels spotten doe je met je oren. Alle begin is moeilijk. Neem daarom een gratis app bij de hand zoals 'tjilp' of 'birdnet'. Focus je eerst op de zang van de meer algemene soorten (zoals merel, roodborst, pimpel- en koolmees) en breid stelselmatig je bibliotheekje uit. Opvallend, hoe groter deze bib, hoe gemakkelijker het wordt om nieuwe geluiden op te nemen. Let wel op want het kan verslavend werken. Na enige tijd hoor je overal wel iets. Een gewone wandeling duurt al snel tot tweemaal langer ...

Tekst: Wannas Bellens

In de winter start er een nieuw vogeljaar. Vele van hen vertoeven nu in warmere oorden, andere blijven hier hangen maar leiden een verborgen bestaan. Sommige zoeken dan weer net onze contreien op, maar ook daar merk je weinig van. Je maakt nu wandelingen waarop je soms maar een handvol vogels heb gezien. Maar, je hoort er wel enkele. Terwijl hun broeders en zusters in stilzwijgen gehuld zijn, vullen enkele dappere gevederde vrienden de winterse dagen met mooie gezangen. Naarmate de maanden vorderen zullen meer en meer vogels het concert doen aanzwellen tot we weer genieten van ochtenden vol muziek.

Maar nu zijn er dus maar enkele aan het woord. De dapperste onder hen: de heggenmus. Al vroeg in de winter verdedigt meneer heggenmus zijn territorium en dat doet 'ie zo opvallend mogelijk. Vanop de nok van het dak, of het allerhoogste takje in de boom laat hij zijn riedeltje neerdalen. Op elke moment van de dag en vele malen na elkaar brengt hij een kleine variatie op een vast deuntje. De geoefende vogelaar vergelijkt het met een piepend wielkje, een fantast met een knarsend kabouterkruiwagentje. Ik zie het voor me als een zelfzekere mier die op zijn ieniemenie trompet de blijde intrede van de koningin aankondigt.

Zijn riedeltje duurt steeds even lang, een seconde of drie - maar dat varieert - met in lengte vergelijkbare pauzes ertussen. Met telkens een kleine improvisatie op het vaste deuntje, lijkt het steeds weer het afwisselen van enkele dezelfde knarsende hoge toontjes. Toch klinkt het lieflijk en zacht. Hij zingt dapper en onverstoord. Het kan je bevangen en dan heb je net als hem even niets anders aan je hoofd. Meneer heggenmus zal dapper verder fluiten tot diep in de lente, maar langzamerhand zullen luide roepers zijn ijle zang naar de achtergrond duwen.

Het is nu dus dat ik maximaal van deze niet-mus tracht te genieten. Het eerste deuntje dat ik dit vogeljaar in mijn hoofd prent, de eerste noten in mijn vogelbib die ik dit jaar weer tracht bij elkaar te zamelen.

De naam mus is hen waarschijnlijk gegeven omdat ze er van ver wel iets van weg hebben. Je hoeft echter geen Hans Van Dyck te zijn om de vele verschillen op te merken. De heggenmus kent geen verschil in seksen en heeft in tegenstelling tot onze huismus een mooie loodgrijze buik. Hun blauwgrijze kop steekt mooi af tegen de bruingestreepte rug. Let ook op het dunne priemnaveltje dat verraadt dat ze notoire insecteneters zijn. Daarom zie je ze niet gemakkelijk op de voedertafel, maar eerder in verwildere hoekjes, druk scharrelend naar een maaltje. Ze leiden een eerder verborgen bestaan. En dat is misschien maar beter zo.

In de ene tuin heeft mevrouwje haar partner gevonden. De niet-musjes hebben een passionele verhouding en dat vertaalt zich in een, naar zangvoelnormen, zeer hoog aantal paarbeurten. Meneer is hoogst weltevree en slooft zich uit bij het bouwen van het nest. Mevrouw daarentegen ziet haar kans en lonkt ook naar de buurman. Hij op zijn buurt is momenteel singel en gaat maar al te graag in op haar avances. Beide mannetjes zijn in de ban van

hetzelfde vrouwtje en al snel komen ze dit ook van elkaar te weten. Dit hoeft echter geen probleem te zijn, dit vrouwtje slaagt er zelfs in beide mannetjes een legsel van haar groot te laten brengen. Haar genen zijn verzekerd.

Bij de andere burens wonen twee stelletjes heggenmussen. Het lijken monogame koppeltjes te zijn maar de goede kijker heeft al snel in het snuitje dat er stevig naast de euh cloaca wordt gevogeld. Het ene mannetje plezierde nog maar net zijn vrouwtje terwijl het andere achter de bocht al komt aangevlogen. Met een knipoog lonkt hij naar het wijfje. Zij laat dit niet aan haar voorbijgaan en ook hier ontspruit al gauw een korte romance. Nu kent dit tweede heertje een truukje. Voorzichtig maar precies pikt hij tijdens het voorspel in haar cloaca en verwijderd het pakketje dat meneertje 1 daar achterliet.

Heggenmussen vind je bij ons haast overal. Het is geen schuwe vogel. Als je ze hoort, vind je ze gemakkelijk terug. Je kan hen helpen door enkele hoekjes van de tuin te laten verwilderen en her en der wat bladeren en rommel te laten liggen. In de winter zullen ze extra strooisel onder de voedertafel zeker weten te appreciëren.

De liefde wordt bezegeld en nu maken zijn genen het meeste kans. De twee koppeltjes zullen dit seizoen wel bij hun partner blijven, maar achter menig muurtje, berijdt men de scheve schaats.

De mierefluit blijkt dus een geniepige 'flierefluit'. Weldra zullen de heggenmusjes in allerhande dichte struiken en heersers hun typische komvormige nesten verstoppen. De mannetjes blijven vrouwtjes belagen, de vrouwtjes de mannetjes. Zo komen stelletjes soms wel aan drie legsels toe in eenzelfde jaar. Wie van wie de papa is, daar heeft iedereen het raden na.

Maar zover is het nu nog niet. Voorlopig is het koud en stil, met hier en daar een dapper trompetje dat van ver, maar resoluut, het nieuwe vogeljaar aankondigt.

Paddenlezing

Op een warme vochtige zomerdag in 2019 wandelde ik met mijn jongste dochter op de Duipt. Plots zag ze een mini padje op de weg zitten. Eén centimeter groot was het, meer niet. Een beetje verder zat er nog één, en nog één, het zat er vol. Als je niet goed oplette, trapte je er ééntje plat!

De daaropvolgende winter postte mijn zus in de familiewhatsapp-groep een foto van mijn nichtjes met een emmertje vol padden. Er was toch niks op tv, dus ging ik met mijn oudste dochter eens kijken of we op de Duipt ook een pad konden vinden. Gewapend met een pillicht en een emmertje sprongen we op onze fiets. De weg zat vol met padden! Vooraleer we onze fiets hadden geparkeerd, reed er al een eerste auto door de straat, met dramatische gevolgen voor de padden. De weg lag nu bezaaid met tientallen platte padden. Met de moed der wanhoop, en een veel te klein emmertje, hebben we die avond zoveel mogelijk padden proberen te redden.

Wat nu? We konden die beestjes toch niet aan hun lot over laten? Elke avond in het wilde weg rondlopen met een pillicht en emmertje zagen we niet zitten. Gelukkig had ook buurvrouw Wendy tijdens haar ochtendwandeling de platte padden zien liggen. Zij wist gelukkig wel wat te doen: een Noorderwijkse paddenoverzetactie organiseren!

Met de steun van het stadsbestuur van Herentals en een hele hoop vrijwilligers proberen we nu al

enkele jaren de Noorderwijkse padden te helpen. Met behulp van schermen en emmers langs de zijkant van de weg, proberen we ze te vangen en helpen we ze veilig naar de overkant van de weg. Dit jaar konden we 5677 amfibieën overzetten.

Elk jaar leer ik ook weer wat bij over deze speciale diertjes. Ondertussen kan ik moeiteloos de paddenmannetjes van de vrouwtjes onderscheiden. En een bruine kikker herken ik ook nog wel, maar als er een salamander in de emmer zit, moet ik toch weer goed kijken. Is het nu een kleine watersalamander, een Alpenwatersalamander of nog een andere soort?

Iemand die alles kent over padden en andere amfibieën is Dominique Verbelen van Natuurpunt. We hebben Dominique bereid gevonden om een lezing te geven voor onze vrijwilligers en andere geïnteresseerden. De lezing zal plaatsvinden op donderdagavond 25 januari 2024 om 19.30 uur in zaal Meier van de Kunstencampus in Herentals. De lezing zal +- 1,5uur duren.

Inkom is gratis. Gelieve wel in te schrijven via een mailtje naar: paddenlezing@gmail.com

Hoe meer volk, hoe beter!

Tot dan!

Jan (Padje voor de vrienden)

Logboek reservaten

Kerkeheide

Tekst: Nele Horemans

Op Kerkeheide is er weer hard gewerkt in september om verbossing van de heidevegetatie te gaan. Eind augustus werd voor de tweede keer dit jaar met schapen een stootbegrazing uitgevoerd. Ondanks de grote honger van de kudde schade, slaagden ze er niet in alle boomopslag weg te werken. Daarom werd op zaterdag 16 september een werkdag gehouden om de wat grotere jonge boompjes (jonge berken, vogelkers, en den) individueel uit de heidestukken te halen. Naast de vrijwilligers van de kern hielp ook de beheersploeg van Natuurpunt een aantal dagen mee. Het resultaat van al dit harde werk is duidelijk zichtbaar op het terrein.

Gezellige drukte bij de kerstboomactie

Heiberg

Tekst: Herman Puls

Elke eerste zaterdag van de maand werken we op Heiberg of Snekensvijver. De laatste 4 maanden hebben we gewerkt aan het Lavendelven en de akker die er naast ligt. De akker is (deels) ontbraamd en ingezaaid met winterkoren. De rozetjes van de korensla zijn er ook weer. In de randzone van het Lavendelven is terug een beetje open water gemaakt door overwoekerende lisdodde en egelskop te verwijderen. Een groep JNM'ers* is ons de voorbije maanden komen helpen, het meeste werk kunnen we op hun naam schrijven en het open maken van het ven was helemaal hun werk. Waarvoor dank!! Half november zijn Milan en Florence, 2 leerlingen van Kosh, ook 2 dagen komen meewerken. Twee kletsnatte werkdagen...en toch was het gezellig.

Januari nemen we verlof. De eerste zondag van januari geven we een drankje in de kijkhut van Snekkes (van 9 tot 11). Februari en maart zijn we er terug, weer met de hulp van JNM! Tot een dezer.

*JNM, de Jeugdbond voor Natuur en Milieu, is je beestigste jeugdbeweging voor alle kinderen en jongeren van 7 tot 26 jaar. JNM is samen de natuur intrekken, ravotten in de bossen, op zomerkamp naar de Ardennen, de zee, de Kempen of misschien zelfs ergens in het buitenland. JNM is samen

de natuur beheren en beschermen, actief de handen uit de mouwen steken. En JNM is ook samen onze stem laten horen, op straat, online en in de pers!

Bij ons is JNM Neteland actief (meer info op website <https://jnm.be/nl/afdelingen/jnm-neteland>).

Kerstboomactie 9 & 10 december

De kerstboomactie op Heiberg was ook dit jaar weer een groot succes. De boompjes, met of zonder wortel, vlogen de deur uit ondanks de nogal natte zaterdag, 's zondag was het zo goed als droog.

We hadden ons deze keer geïnstalleerd aan de bank op de 'Gemeenteheide', met een paar extra banken, een drankstand, keukentje en shelter.

Het was weer een gezellige bedoening met schupjes, zaagjes, kruiwagens en veel grote en kleine handen. En natuurlijk napraten met een drankje en koekje...onze klanten verslonden liefst 29 liter warm, kruidig appelsap (Rob), 19 liter warme chocomelk en 1,5 kilo eigengemaakte speculaasjes (Martine).

Vuilvoort

Tekst: Dirk Wouters

Vanaf 1 november hebben we 2,6 ha in beheer gekregen van ANB via het recht van voorkoop. Voornamelijk nat weiland langs de oever van de Kleine Nete. Helaas zijn de weipalen gerecupereerde telefoonpalen die chemisch behandeld zijn. Die moeten er dus op termijn uit. Voorts natuurlijk de onvermijdelijke koterijen die we onmiddellijk te lijf zijn gegaan onder andere met de hulp van 8 KOSH leerlingen. We zullen nog verschillende werkdagen nodig hebben voor de verdere ontmanteling.

Beheerwerken

LOVENHOEK - SCHUPLEER (GRAAFWEIDE) - MOLENBOS

Elke woensdagvoormiddag en elke eerste zaterdag van de maand steken we met een ploeg vrijwilligers de handen uit de mouwen. We werken van 9 tot 12 u in een informele sfeer, met koffiepauze en pintje achteraf. Zweet én gezelligheid gegarandeerd.

Vaak zijn er extra klusdagen op **dinsdagvoormiddag**.

Plaats van afspraak en het soort arbeid wordt elke week per e-mail aangekondigd.

Heb je zin om eens mee te doen : geef een seintje aan "ploegbaas" Ludo die je graag op de hoogte houdt.

Info: Ludo Moeyersoms | 0478 53 06 33 | ludomoeyersoms@skynet.be

HEIBERG - SNEPKENSVIJVER - VUILVOORT

Elke eerste zaterdag van de maand van september tot en met maart gaan we aan de slag op Heiberg of Snekensvijver. Iedereen is welkom, ook voor enkele uurtjes! Breng je eigen werkhandschoenen mee. De kok zorgt voor koffie en/of soep.

Wanneer: van 9 tot 16 uur

Info: Herman Puls | 0496 96 78 27 | puls.herman@gmail.com

Elke derde zaterdag van de maand van september tot en met maart gaan we aan de slag op Vuilvoort. Breng je eigen werkhandschoenen mee. Iedereen is welkom, ook voor enkele uurtjes.

Wanneer: van 9 tot 13 uur

Info: Dirk Wouters | 0496 40 05 92 | dirk.wouters1@telenet.be

Afspraakplaats: aankondiging via de kalendernieuwsbrief van afdeling Nete & Aa

ZATERDAG 3 FEBRUARI: BEHEERWERKEN VORSELAAR

Afspraakplaats: details in de digitale kalendernieuwsbrief van de afdeling

Wanneer: van 9.00 tot 12.00 uur **Info:** Ludo Moeyersoms | 0478 53 06 33 | ludomoeyersoms@skynet.be

Hermeandering Kleine Nete

Tekst: Eddy Vercaammen

Op 17 oktober 2023 was een heugelijke dag. Die dag verzamelden zich in Herentals op de Hellekens een 100 tal genodigden en een 150 buurtbewoners rond de feesttent voor de officiële opening van de hermeandering van de Kleine Nete ter hoogte van het Olens Broek. Bijna exact 15 jaar vroeger, december 2008 stond er op net dezelfde plek ook een feesttent. Toen om het project aan de politici en de buurtbewoners toe te lichten.

15 jaar was er nodig om gemeentebesturen, de verschillende administraties op een lijn te krijgen, de nodige vergunning te bekomen en het werk tenslotte uit te voeren.

Het plan was dan ook best ambitieus: de verdroging in het Olens Broek milderden, meer water bergen in de vallei bij hevige en langdurige regen en het landbouwgebied langsheen de Roerdompstraat tussen het Olens Broek en de N19 beschermen tegen overstromingen.

Het ganse project werd uitgevoerd door de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) in samenwerking met Agentschap Natuur en Bos (ANB) en was opgesplitst in 3 fases.

In de eerste fase werden, in het landbouwgebied (het meest stroomopwaarts) tussen de N19 en het Olens Broek, de dijken langsheen de Kleine Nete 15m opgeschoven. Aan de brug van de N19 werd in 2019 hierbij een oude afgesloten meander over een afstand van 800m opnieuw open gegraven en werd een overstromingszone gecreëerd tussen de meander en de Nete. Ook aan de Ark van Noë werd van de dijkverlegging geprofi-teerd om een oude meander terug watervoerend te maken.

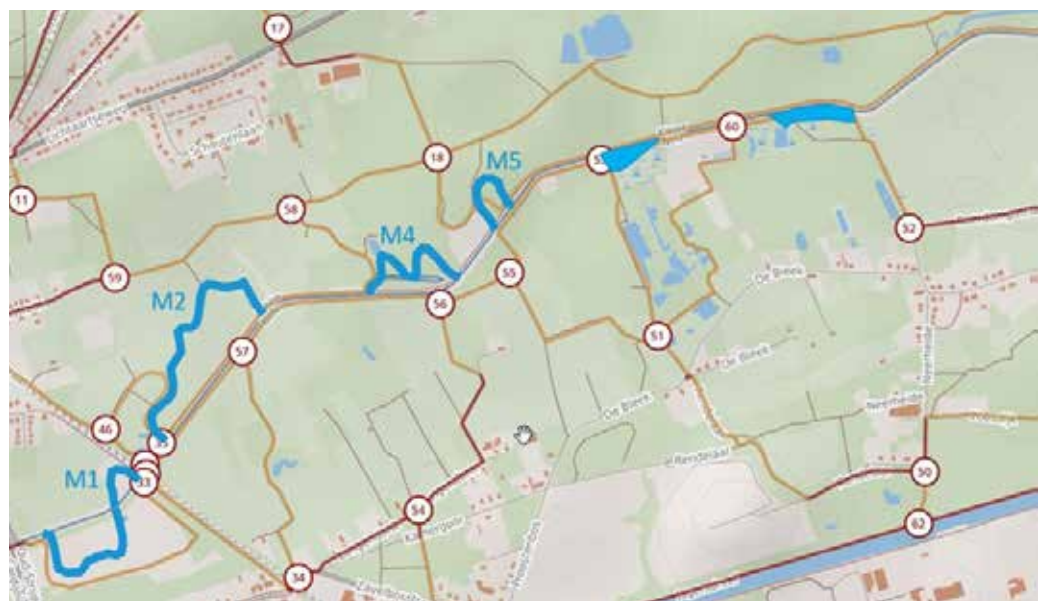
De tweede fase speelde zich af in het gebied de Hellekens in Herentals. Deze zone situeert zich tussen de ring van Herentals (Oud Strijderslaan), de Sint Jobstraat, de spoorweg en de Kleine Nete.

Hier werd, eind de jaren

zeventig, bij de verbreding van het Albertkanaal een gebied van een 15ha opgespoten. Het terrein was enkele jaren in gebruik als opleidingscentrum voor de VDAB maar werd nadien overgekocht door ANB. Het terrein lag als een puist een 3m boven de vallei. Tussen 2016 en 2018 werd een 10ha van het terrein afgegraven tot op het oorspronkelijk maaiveld. In totaal werd er een 200.000m² grond afgevoerd. In samenwerking met Ovam en Tessenderlo Chemie werd het grootste deel van dit volume gebruikt voor de sanering van de Winterbeek.

Na de afgraving was het wachten op het archeologisch onderzoek en de resultaten om te kunnen starten met het graven van een nieuwe meander. Om het gebied tussentijds open te houden werd er een vee raster geplaatst en werd gestart met een begrazing door gallowayrunderen.

September 2020 kwamen de kranen opnieuw in actie voor het graven van een nieuwe meander op de Hellekens en met het plaatsen van een drempel op de Nete. De drempel heeft tot doel om het water door de nieuwe meander te leiden. Op de nieuwe meander kwam een vishelling van een 50cm die voor een peilverhoging in de Kleine Nete zorgt. De drempel is bij piekdebieten overstroombaar zodat niet enkele de Hellekens maar ook het overliggend gebied kan water bergen. Als afsluiter werd er ook een kijkplatform gebouwd dat inmiddels gretig wordt gebruikt door vogelkijkers. Mei 2021 werd dit werk afgesloten en wachtte er enkel nog de laatste fase: het opnieuw aansluiten van 5 meanders tussen de Hellekens en het stroomopwaarts gelegen Olens Broek.

Februari 2023 werd gestart met de voorbereidende werken. Op verschillende plaatsen moesten bomen wijken om de meanders ruimte te geven. Naast de meanders werd op verschillende plaatsen het bodemprofiel verlaagd om extra water te kunnen bergen. Vooral dit laatste zorgde voor ernstige schade aan de historische bodemprofielen. Door de eeuwen oude dynamiek van de Nete vormen in dit deel van de vallei zanddruggen, ijzerzandsteen en veen een mozaïek van bodems die het gebied zijn bijzondere waarde geven. Door meer rekening te houden met het natuurlijk landschap (en ondergrond) konden in een aantal meanders de werken gelukkig bijgestuurd worden zonder de doelstellingen van het ganse hermeanderingsproject in het gedrang te brengen. Tijdens de werken werd gestreefd naar een gesloten grondbalans. De afgegraven volumes en het slib uit de oude meanders werden gebruikt om de bestaande Nete te dempen of te verondiepen. Ook hier werd in elke zone een drempel geplaatst om het water naar de aangesloten meanders te duwen.

Omdat door de hermeandering een aantal wandelpaden niet meer toegankelijk waren werd augustus 2023 halfweg het traject een nieuwe voetgangersbrug geplaatst die beide oevers verbindt. Het plaatsen van deze 16m lange brug was een huzarenwerk.

Oktober 2023 werd de laatste grond verzet en kan de natuur zich herstellen.

De uitzonderlijke hevige regenval van de afgelopen maanden heeft alvast bewezen dat de doelstellingen van het ganse project gerealiseerd zijn. Het

landbouwgebied bleef gevrijwaard en het water werd elders in de vallei geborgen. In zoverre dat tussen Olen en de ring van Herentals de ganse vallei onder water stond.

De erg grote fluctuaties tussen de lage zomerpeilen en de zeer hoge winterpeilen zorgt in het Olens Broek voor een nieuwe problematiek. Te hoge waterschommelingen maken de realisatie van de Europese natuurdoelen onmogelijk. Daarom werd door ANB vorig jaar een eco-hydraulische studie opgestart. Deze studie onderzoekt de mogelijkheden voor het herstel van het natuurlijk ecosysteem in de ganse vallei. Hierbij wordt gekeken naar het verondiepen van afwateringsgrachten om de zomerpeilen op te trekken en naar bijkomende waterbergingsgebieden om de winterpeilen af te tobben. Hopelijk levert de studie snel resultaat op zodat er verder kan gewerkt worden om de Kleine Nete in zijn oude glorie ter herstellen.

In afwachting is de Kleine Nete tussen Herentals en het landbouwgebied 940m langer geworden en kunnen natuurlijk processen zich al op gang trekken.

OPROEP – PADDENOVERZETACTIES 2024 - OPROEP – OPROEP – OPROEP - OPROEP

**Wil jij graag een helpende hand zijn bij één van de paddenoverzetacties 2024?
Neem contact op met ons:**

Bouwel Nieuwendijk coördinatie door Dominique Meremans: 0467 01 46 04

Bouwel Binnenheide coördinatie door Marc Florus: 0476 76 05 17

Herentals Noorderwijk coördinatie door Wendy Thys: 0474 42 53 43

Oeverwaluwanwand

Tekst: Werner Pottier

Aan de zuidkant van het Albertkanaal, in het industriegebied Beverdonk, broedden op de terreinen van de firma Grondrecyclage de Kempen nv jarenlang soms meer dan 100 oeverwaluwen in de zandbergen pal aan de kade. De zandbergen verdwenen echter geleidelijk en met hen ook de oeverwaluwen, verstoord door de steeds drukker wordende omgeving. Een problematiek die zich in heel Vlaanderen voordoet.

In juni-augustus 2020 werd in opdracht van De Vlaamse Waterweg nv, beheerder en exploitant van de waterwegen, op de noorddijk van het Albertkanaal ter hoogte van 't Vlot een gigantische oeverwaluwwand gebouwd. Na een grondige opkuisbeurt in maart 2021 – we verwijderden opschietend groen uit de broedgaten en vulden ze op met vers zand – hadden we goede hoop op de terugkeer van een kolonie na een jarenlange onderbreking. Met 1650 broedgaten over een lengte van 300 meter was er een overvloed aan nestgelegenheid (zie ook Natuur.Fitis, jaargang 49, nr.3, juli 2021).

Nieuwe werken strooiden echter roet in het eten. Om de geluidhinder van de Dennie Lockfeer Containerterminal langs het Albertkanaal te beperken voor de omliggende bewoning, zou bovenop de oeverwaluwwand een 8 meter hoge geluidwal opgetrokken worden. In april 2021 startte een openbaar onderzoek. Ondertussen liet geen oeverwaluw zich zien. Zagen ze de bui hangen en verkozen ze een rustiger oord? Ook in 2022 lieten ze het afweten.

Al die tijd was de werf en dus ook de oeverwaluwwand ontoegankelijk voor onderhoudswerken en koloniseerden heel wat planten de broedgaten. Maar wonder boven wonder, einde april 2023 streken de eerste oeverwaluwen neer aan 't Vlot voor een verkenningsronde. Ze trotseerden het tumult van graaf- en heimachines, bulldozers en

vrachtwagens en startten hun eigen graafwerk om in de vrije broedgaten hun nesten voor te bereiden. De daaropvolgende weken was het er een drukte van jewelste met 30 tot 50 foeragerende oeverwaluwen. Medio juni kwamen de eerste jongen een kijkje nemen aan de ingang van de nesttunnel. Een eerste klein succesje!

De werken aan de geluidwal werden in september 2023 afgerond. In oktober sloot De Vlaamse Waterweg nv een beheersovereenkomst voor de oeverwaluwwand af met de afdeling Grobbendonk-Bouwel van Natuurpunt.

Op 25 november 2023 trotseerden we met een groepje vrijwilligers regen, kou en modderblubber om de broedgaten zoveel mogelijk vrij te maken voor het volgende broedseizoen. Op zaterdag 2 maart zullen we waar nodig de broedgaten opvullen met vers zand. Alle helpende handen zijn welkom en zo kunnen we een nieuwe lichte oeverwaluwen optimaal ontvangen!

Paddenstoelenwandeling Molenbos

Tekst: Paula Corthout

We weten al lang dat het Molenbos in Grobbendonk een bos is waar paddenstoelen en zwammen het goed doen. Naast de drevenstructuur met vooral beuken, die soms meer dan een eeuw oud zijn, bevat het Molenbos veel dood hout dat blijft liggen en daardoor een rijk biotoop is, waar het leven van diverse soorten zijn gang mag gaan!

Bij de voorbereiding van de wandeling dachten we

nog dat het té warm en té droog zou zijn om veel paddenstoelen te zien, maar de dag zelf hebben we toch met zijn allen veel verschillende soorten gevonden.

Een dertigtal bezoekers kwamen om 14u samen op de parking aan de Vorselaarse baan. We schrokken er een beetje van dat de belangstelling zo groot was; er waren zelfs mensen uit Limburg gekomen.

Naast de specialisten, zoals Herman, Guy, Josee en

roodsteelfluweelboleet

paddenstoelen

Gilbert, die veel soorten uit het hoofd kunnen definiëren; waren er een aantal aanwezigen die handig de smartphone met Obsidentify gebruikten.

Het groot aantal aardappelbovisten viel iedereen direct op. Blij waren we

ook met het groot aantal russula's die gevonden werden in alle kleuren; zoals de berijpte russula, enkele gewone braakrussula's, regenboogrussula en de geelwitte russula's.

Op dood beukenhout vonden we in de zon mooi blinkende, bijna doorzichtige porseleinzwammen. Elk jaar komen ze talrijk in dit bos voor. Een opvallende vondst waren de dennenappels met kleine muizenstaartzwammen en de bleke franjehoeden op boomstronken. Ook beginnende

reuzenzwammen op oude boomstronken konden we eerst moeilijk op naam brengen: dit zijn parasieten die nog levende bomen kunnen aantasten.

Bij de boleten ontdekten we roodsteelfluweelboleet, verschillende kastanjeboleten en een exemplaar eekhoortjesbrood.

Nog het vermelden waard: dikrandtondelzwam en platte tondelzwam, gewone hertenzwam, het plooirokje, de talrijk aanwezige breedplaatstreephoeden, grote bundels van glimmerinktzwam, de parelamaniet, dennenvlamhoed, krulzoom, de roodbruine slanke amaniet en enkele mooie exemplaren van grote stinkzwam met vlieg inclusief. Tot slot vonden we een zalmkleurige slijmachtige zwam, die, onder het vergrootglas bekeken, deden denken aan viseitjes: een prachtig vers exemplaar op dood hout.

Na twee en half uur waren we terug bij de parking. Wij hebben genoten van het mooie bos met zijn vele paddenstoelen en de prachtige zomerdag in oktober.

De gemeenteheide, niet alleen nachtzwaluw en boompiepers...

Tekst en foto's: Johan Paulussen

De gemeenteheide, gekend van de nachtzwaluwen en van de bruine eikenpage biedt ook om mycologisch vlak een mooie diversiteit. De bomen die in en om de heide staan leveren heel wat symbionten op met een hele waaier aan boleten, amanieten russula's, melkzwammen en vele anderen...

Daarnaast groeien er in dit gebied typische heidesoorten, waarvan sommigen zeldzaam tot zeer zeldzaam zijn. Uiteraard worden deze soorten zeldzamer omdat de typische heidebiotopen onder druk staan..

De volgende mooie soorten nam ik waar in de herfst van 2023 op de gemeenteheide:

- Roze spijkerzwam: een zwartsporige symbiont bij den, vaak samengroeiend met koeienboleten (*Gomphidius roseus*).

- Heideknotszwam: vaak op nattere stukken, om en bij mos in de heide. Wit tot okergeel, (*Clavaria argillacea*).
- Okergele vezeltruffel: een buikzwam en een symbiont. Vruchtlichaam grotendeels ondergronds (*Rhizopogon luteolus*).
- Heidekleefsteelmycena: Donkere olijfbroene hoed en bleekgrijze steel (*Mycena epipterygia* var. *pelliculosa*) Saprofyt op hout meestal
- Witte heidevezelkop. Groeiend op naakte bodem tussen heide. Wit van kleur. Zeer zeldzaam. (*Inocybe Sambucina*)

Hoewel het beheer van de heidegebieden een intensieve bezigheid is, loont het ook op mycologisch vlak de moeite om deze gebieden in ere te houden..

Roze spijkerzwam

Witte heidevezelkop

Heideknotszwam

Dit najaar werden er 4503 waarnemingen ingevoerd door 215 personen. Er werden 148 soorten geteld.

Hierbij een overzicht van de belangrijkste en interessantste waarnemingen. Meer details, foto's en geluiden kan u terugvinden via de site

<https://nete-aa.waarnemingen.be>

In het najaar vliegt deze zeldzame vogel vermoedelijk non-stop van de noordelijke hoogvlakten naar Noord-Afrika.

Op 17/09 werd een overtuigende morinelleplevier gezien en gehoord aan het Sassenhout in Vorselaar (JVE).

Met een spanwijdte van 2 meter is een kraanvogel op zich al indrukwekkend, laat staan in een grote groep. Op 18/11 vlogen maar liefst 600 exemplaren over Watervuort in Herentals (KSP).

Van 8/10 tot 13/10 kon je aan de Hellekens in Herentals een bokje zien. Het is een kleine snip met een korte snavel en geweldige camouflagekleuren.

Vogelwaarnemingen uit eigen streek...

Begin oktober werden op meerdere plaatsen overtrekkende beflijsters gezien, maar niet zoveel als in de afgelopen jaren.

Gezien de wel héél late datum zou het om nauwverwante en zeldzame valse gierzwaluwen kunnen gegaan zijn die ook elders in België opdoken. We zullen het waarschijnlijk nooit zeker weten.

Op 21/10 vlogen er 2 gierzwaluwen over de Aa-vallei in Vorselaar (WWU).

Op 16/09 vloog een subadulte steppiekiekendief over het Vispluk in Vorselaar (KDB). Deze dwaalgast broedt in het oosten en kenmerkt zich door zijn slank voorkomen en elegante vlucht.

Op de zandhopen van de Hellekens in Herentals zat op 12/09 kortstondig een duinpieper (WLA). Deze onopvallend gekleurde pieper wordt vooral in augustus en september waargenomen.

- Er waren 3 meldingen van **zwarte ooievaar**. In Herenthout werd op 4/09 een juveniele vogel gezien (JCR).

Op 21/10 vloog er een **kleine zilverreiger** over de Hellekens in Herentals (TSL).

OVERIGE WAARNEMINGEN

Wil je graag op de hoogte blijven van lokale vogel-nieuwtjes? Dan kan je je aansluiten bij de nieuwe WhatsApp-groep voor vogelwaarnemingen in regio Neteland.

Deze regio komt voor een groot deel overeen met die van Nete & Aa, een gedetailleerd kaartje vind je hier:

<https://tinyurl.com/bird-alert-regio-neteland>

Ben je geïnteresseerd, stuur dan een WhatsAppje naar één van onderstaande nummers, zodat je kan worden toegevoegd aan de groep.

- Wim Heylen (0498 94 00 77)
- David Van den Schoor (0475 58 70 00)

Meer info:

Jeroen Vermeulen | jeroen_vermeulen@telenet.be

1 september 2023 - 30 november 2023

Op de trektelpost van de Hellekens in Herentals sneuvelde weer een aantal dagrecords: op 6/10 vlogen er 391 sizen over, op 14/10 386 aalscholvers en 213 kneuen en op 1/11 128 **goudplevieren**.

Een aanvulling op de vorige Natuur.fitis: op 18/08 werd aan de Lavendelweg in Herentals een **hop** gezien (JPA).

Met dank aan: Andy Van de Water (AVDW), Brent V.T. (BVT), Erwin Proost (EPR), Frans Dillen (FDI), Geert Torremans (GTO), Gerd Wellens (GWE), Hans Van Loy (HVL), Jasper Leys (JLE), Jeroen Vermeulen (JVE), Joeri Cortens (JCO), Johan Paulussen (JPA), Joke Crikemans (JCR), Joost Meulemans (JME), Jos Van Kerckhoven (JVK), Klaas Debusschere (KDB), Kris Weemaes (KWE), Kristof Sprengers (KSP), Laute Verherstraeten (LVE), Luc Matthé (LMA), Midas Dresselaers (MDR), Norbert Willaert (NWI), Paul De Cnodder (PDC), Peter VDS (PVDS), Rik Puls (RPU), RI Photography (RIP), Robin Vermeylen (RVE), Serge Raeymaekers (SRA), Stefan Janssens (SJA), Stephanie Boone (SBO), Tim Weyers (TWE), Tom Slegers (TSL), Wannes Bellens (WBE), Ward Wuestenbergshs (WWU), Werner Langhmans (WLA), Willy Willems (WWI), Wim Heylen (WHE), Yannick Rutten (YRU), Yset Foppen (YFO) en vele andere waarnemers.

Activiteiten

ZONDAG 7 JANUARI: TUREN NAAR VOGELKUREN NIEUWJAARSEDITIE

Afspraakplaats: aan de vogelkijkhut Snekensvijver, Lichtaartseweg in Herentals

Wanneer: tussen 09.00 en 11.00 uur

Info: Guy Bellens | 014 26 27 89 | guy.bellens@skynet.be

DONDERDAG 25 JANUARI: PRESENTATIE PADDEN EN ANDERE AMFIBIEËN

Afspraakplaats: zaal Meier van de Kunstencampus, Molenvest 21, Herentals

Wanneer: om 19.30 uur

Info: paddenlezing@gmail.com

ZONDAG 28 JANUARI: OMMETJE HERENTALS

Afspraakplaats: Infobord, Roerdompstraat 2 in Olens

Wanneer: om 10.00 uur

Info: Wannes Bellens | 0474 73 66 35 | wannes_bellens@hotmail.com

ZONDAG 4 FEBRUARI: TUREN NAAR VOGELKUREN

Afspraakplaats: aan de vogelkijkhut Snekensvijver, Lichtaartseweg in Herentals

Wanneer: tussen 09.00 en 11.00 uur

Info: Guy Bellens | 014 26 27 89 | guy.bellens@skynet.be

ZONDAG 4 FEBRUARI: WANDELING EN ALGEMENE LEDENVERGADERING

Na een winterse wandeling op Heiberg gaan we rond de tafel zitten met een hapje en een drankje om de werking van de afdeling Nete & Aa toe te lichten en samen te bespreken waar we in de toekomst naartoe willen. Heb je een idee of wil je een concreet steentje bijdragen? Alle Natuurpuntleden van de afdeling zijn van harte welkom om van zich te laten horen.

Afspraakplaats: De Kluis 169, Lichtaartseweg in Herentals

Wanneer: om 14.00 uur

Info: Dirk Wouters | 0496 40 05 92 | dirk.wouters1@telenet.be

ZATERDAG 29 FEBRUARI: NIC BALTHAZAR "KLIMAATBETOOG LIVE"

Afspraakplaats: Zaal Den Engel, Mgr. Donchelei 2, 2290 Vorselaar

Wanneer: om 20.00 uur

Info: Dirk Willems | 014 50 12 63 | dirk_willems@telenet.be

ZONDAG 3 MAART: TUREN NAAR VOGELKUREN

Afspraakplaats: aan de vogelkijkhut Snekensvijver, Lichtaartseweg in Herentals

Wanneer: tussen 09.00 en 11.00 uur

Info: Guy Bellens | 014 26 27 89 | guy.bellens@skynet.be

ZONDAG 1 APRIL: VOORJAARSWANDELING KRABBELS

Inschrijving verplicht, zie website Natuurpunt Nete & Aa

Afspraakplaats: Kruispunt Pulderdijk-Boskant, 2242 Zandhoven

Wanneer: om 08.00 en om 10.00 uur

Info: Ilf Jacobs | 0490 44 57 39 | ilf.jacobs@natuurpunt.be